

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärke:

Maaeluminister
määrus
terviktekst
31.07.2025
Hetkel kehtiv
RT I, 27.05.2025, 5

Puuvilja- ja marjakultuuride paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded¹

Vastu võetud 27.12.2016 nr 76
[RT I, 29.12.2016, 48](#)
jõustumine 01.01.2017

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
14.06.2018	RT I, 20.06.2018, 3	23.06.2018
13.12.2018	RT I, 19.12.2018, 4	01.01.2019
20.03.2019	RT I, 26.03.2019, 1	01.04.2019
12.03.2020	RT I, 19.03.2020, 7	01.04.2020
13.05.2020	RT I, 20.05.2020, 3	01.06.2020
29.06.2020	RT I, 03.07.2020, 7	06.07.2020
26.10.2020	RT I, 04.11.2020, 1	01.01.2021
06.12.2021	RT I, 16.12.2021, 1	01.01.2022
18.05.2023	RT I, 24.05.2023, 1	30.06.2023
13.12.2024	RT I, 21.12.2024, 3	01.01.2025
19.05.2025	RT I, 27.05.2025, 4	31.07.2025

Määrus kehtestatakse [taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse](#) § 4 lõike 3, § 64 lõike 5, § 65 lõigete 4 ja 7, § 73 lõigete 8 ja 9, § 74 lõike 5, § 75 lõike 2, § 76 lõike 4, § 101 lõike 4 ning § 104 lõike 4 alusel.
[[RT I, 26.03.2019, 1](#)- jõust. 01.04.2019]

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali kategooriad, puuvilja- ja marjakultuuri sordi sordikirjelduse nõuded, puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali tootmise nõuded, sealhulgas tarnija enesekontrollisüsteemi nõuded, puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali sertifitseerimise kord ning nõuded, puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate loetelu, puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali säilitamise, märgistamise ja turustamise nõuded ning puuviljakultuuride mahepõllumajandusliku heterogeense paljundus- ja istutusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded.
[[RT I, 16.12.2021, 1](#)- jõust. 01.01.2022]

(2) Puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjali paljundamise ning paljundus- ja istutusmaterjali tootmise ja turustamise suhtes kohaldatakse ka taimekaitse seaduses sätestatud nõudeid.

(3) Määruse nõudeid kohaldatakse taimekaitse seaduse alusel taimetervise registrisse kantud paljundus- ja istutusmaterjali tarnija suhtes.
[[RT I, 24.05.2023, 1](#)- jõust. 30.06.2023]

(4) Määruse nõudeid kohaldatakse ka määrukses loetlemata muude taimeperekondade ja taimeliikide või nende hübriidide pookealuste suhtes või muude taimeosade suhtes, kui need on poogitud või ette nähtud pookimiseks selles määrukses nimetatud liiki taimedele.

(5) Määruse nõudeid ei kohaldata katsetes, teadustöös, sordiaretuses ning geneetiliste ressursside säilitamiseks kasutatava puuvilja- ja marjakultuuride paljundus- ja istutusmaterjali tootmise ja turustamise suhtes.

§ 2. Puuvilja- ja marjakultuuride liikide loetelu

(1) Määruse nõudeid kohaldatakse järgmiste puuvilja- ja marjakultuuri taimeperekondade ja taimeliikide paljundus- ja istutusmaterjali suhtes:

- 1) euroopa õlipuu ehk harilik õlipuu (*Olea europaea* L.);
- 2) hapu kirsipuu (*Prunus cerasus* L.);
- 3) harilik aprikoosipuu (*Prunus armeniaca* L.);
- 4) [kehtetu -RT I, 26.03.2019, 1- jõust. 01.04.2019]
- 5) harilik kastanipuu (*Castanea sativa* Mill.);
- 6) harilik küdoonia (*Cydonia oblonga* Mill.);
- 7) harilik mandlipuu (*Prunus dulcis* (Mill) D.A. Webb);
[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]
- 8) harilik pistaatsia (*Pistacia vera* L.);
- 9) harilik ploomipuu (*Prunus domestica* L.);
- 10) harilik sarapuu (*Corylus avellana* L.);
- 11) harilik viigipuu (*Ficus carica* L.);
- 12) harilik virsikupuu (*Prunus persica* (L.) Batsch);
- 13) kreeka pähklipuu (*Juglans regia* L.);
- 14) magus kirsipuu (*Prunus avium* L.);
- 15) pajulehine ploomipuu ehk hiina ploomipuu (*Prunus salicina* Lindley);
- 16) perekond kinkanipuu (*Fortunella Swingle*);
- 17) perekond maasikas (*Fragaria* L.);
- 18) perekond murakas (*Rubus* L.);
- 19) perekond mustikas (*Vaccinium* L.);
- 20) perekond pirnipuu (*Pyrus* L.);
- 21) perekond pontsirus (*Poncirus* Raf.);
- 22) perekond sõstar (*Ribes* L.);
- 23) perekond tsitrus (*Citrus* L.);
- 24) perekond õunapuu (*Malus* Mill.).

(2) Puuvilja- ja marjakultuuri istutusmaterjal selle määruse tähenduses on pärast selle turustamist istutamiseks või ümberistutamiseks ette nähtud taim.

(3) Paljundus- ja istutusmaterjali partii selle määruse tähenduses on sama päritolu ja koostisega sama liiki ja sorti paljundus- ja istutusmaterjali kogus.

[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]

(4) Visuaalne kontroll ja visuaalne vaatlus selle määruse tähenduses on taimede ja taimeosade uurimine palja silmaga või muul kvaliteeti vähendava ja ohtliku taimekahjustaja (edaspidi koos *taimekahjustaja*) tuvastamist võimaldaval viisil.

2. peatükk Paljundus- ja istutusmaterjali kategooriad

§ 3. Paljundus- ja istutusmaterjali kategooriad

(1) Supereliit-paljundusmaterjali kategooriasse kuulub puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjal, mis:

- 1) on toodetud supereliit-emataimest sordiehtsuse, kaasa arvatud pomoloogiliste omaduste säilitamiseks ja taimehaiguste vältimiseks üldtunnustatud meetodite kohaselt;
- 2) on ette nähtud eliit- või sertifitseeritud paljundusmaterjali, välja arvatud istutusmaterjali tootmiseks;
- 3) vastab supereliit-paljundusmaterjali kategooriale kehtestatud nõuetele ja on varustatud seda tõendava dokumendiga.

(2) Eliitpaljundusmaterjali kategooriasse kuulub puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjal, mis:

- 1) on toodetud eliitemataimest või supereliit-paljundusmaterjalist otse või kindla arvu vegetatiivse paljundamise etappide tulemusena sordiehtsuse, kaasa arvatud pomoloogiliste omaduste säilitamiseks ja taimehaiguste leviku vältimiseks üldtunnustatud meetodite kohaselt;
- 2) on ette nähtud sertifitseeritud paljundusmaterjali tootmiseks;
- 3) vastab eliitpaljundusmaterjali kategooriale kehtestatud nõuetele ja on varustatud seda tõendava dokumendiga.

(3) Sertifitseeritud paljundusmaterjali kategooriasse kuulub puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjal, mis:

1) on toodetud sertifitseeritud emataimest või otse vegetatiivse paljundamise teel eliit- või supereliit-paljundusmaterjalist või, kui see on ette nähtud pookealuste tootmiseks, pookealuste tootmiseks ette nähtud eliit- või sertifitseeritud paljundusmaterjalilt pärit sertifitseeritud seemnest;

2) on ette nähtud sertifitseeritud istutusmaterjali tootmiseks;

3) vastab sertifitseeritud paljundusmaterjali kategooriale kehtestatud nõuetele ja on varustatud seda tõendava dokumendiga.

(4) Sertifitseeritud istutusmaterjali kategooriasse kuulub puuvilja- ja marjakultuuri istutusmaterjal, mis:

1) on toodetud sertifitseeritud emataimest või otse sertifitseeritud, eliit- või supereliit-paljundusmaterjalist;

2) on ette nähtud puuviljade või marjade tootmiseks;

3) vastab sertifitseeritud istutusmaterjali kategooriale kehtestatud nõuetele ja on varustatud seda tõendava dokumendiga.

(5) Kontrollitud paljundus- ja istutusmaterjali kategooriasse (edaspidi *CAC-materjal*) kuulub puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjal, mis:

1) on sordiehtne ja sordipuhas;

2) on ette nähtud paljundus- või istutusmaterjali või puuviljade ja marjade tootmiseks;

3) vastab CAC-materjali kategooriale kehtestatud nõuetele;

4) on varustatud nõuetekohase tarnija dokumendiga.

3. peatükk

Paljundus- ja istutusmaterjali tootmine, säilitamine ja sertifitseerimine

§ 4. Sertifitseeritavate kategooriate paljundus- ja istutusmaterjali tootmise nõuded

(1) Paljundus- ja istutusmaterjali tootmiseks kasutatav emataim on liigi- ja sordiehtne, liigi- ja sordipuhas, ette nähtud asjaomase kategooria paljundus- ja istutusmaterjali tootmiseks ja asjakohaselt tähistatud, nõuetekohaselt säilitatud, kasvatatud nõuetekohases mullas või kasvusubstraadis ning vaba paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.

(2) Ema- ja isataim (edaspidi *emataim*) on taime, mis on asjakohaselt tähistatud ja § 3 kohaselt ette nähtud asjaomase kategooria paljundusmaterjali tootmiseks järgmiselt:

1) supereliit-emataim on supereliit-paljundusmaterjali tootmiseks ette nähtud taime;

2) eliitemataim on eliitpaljundusmaterjali tootmiseks ette nähtud taime;

3) sertifitseeritud emataim on sertifitseeritud paljundusmaterjali tootmiseks ette nähtud taime.

(3) Paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendav taimekahjustaja selle määruse tähenduses on taime või taimeid saadusi kahjustav taime, looma või haigusetkitaja liik, mis on loetletud Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I–III lisas.

(4) Sertifitseeritava kategooria emataim ning sellest toodetud paljundus- ja istutusmaterjal peavad olema vabad Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.

(5) Eliit- ja sertifitseeritud emataim ning eliit- ja sertifitseeritud paljundusmaterjal peavad olema vabad Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta nimetatud kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.
[RT I, 20.05.2020, 3- jõust. 01.06.2020]

(6) Paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemine tehakse kindlaks visuaalse vaatluse teel.

(7) Emataime ja sellest toodetavat paljundusmaterjali kasvatatakse mullas või kasvusubstraadis, mis on vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 III lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud taimekahjustajatest, mis on peremeesorganismiks kõnealust taimeperekonnda või taimeliiki kahjustavatele viirustele.

(8) Sordita pookealus peab vastama pookealuse taimeliigi kirjeldusele, olema kasvatatud nõuetekohases mullas või kasvusubstraadis ja olema nõuetekohaselt säilitatud. Pookealus peab olema vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.

(9) Emataimi ja paljundusmaterjali võib säilitada ülimaldala temperatuurini külmutades nii, et säilib taime elujõulisus (edaspidi *krüosäilitamine*).

(10) Krüosäilitatud emataimel ja paljundusmaterjalil ei pea hindama Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemist.

(10¹) Taimekaitseeaduse § 11 lõikes 1 nimetatud piirkonnas toodetud emataime ja paljundusmaterjali puhul ei pea hindama komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta nimetatud kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemist.
[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]

(11) Toodetud paljundus- ja istutusmaterjali säilitatakse kategooriate kaupa eraldi selliselt, et oleks välistatud erineva kategooria paljundus- ja istutusmaterjali omavaheline segunemine.

§ 5. Supereliit-emataime tootmise nõuded

(1) Supereliit-paljundusmaterjali tootmiseks kasutatavat supereliit-emataime võib toota vegetatiivse paljundamise või mikropaljundamise teel.

(2) Supereliit-emataime võib supereliit-paljundusmaterjali tootmiseks kasutada pärast seda, kui Põllumajandus- ja Toiduamet on emataime supereliit-emataimeks tunnistanud.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(3) Emataime supereliit-emataimeks tunnistamiseks esitab tarnija Põllumajandus- ja Toiduametile supereliit-emataimeks tunnistamise taotluse.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(4) Taotletav supereliit-emataim on emataim, mille kohta tarnija on Põllumajandus- ja Toiduametile esitanud supereliit-emataimeks tunnistamise taotluse.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(5) Põllumajandus- ja Toiduamet kontrollib supereliit-emataimeks tunnistamise käigus taotletava supereliit-emataime vastavust sordiehtsuse nõuetele. Selleks kontrollitakse nimetatud emataime sordi tunnuste vastavust sordikirjeldusele.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(6) Taotletava supereliit-emataime sort vastab sordikirjeldusele, kui sordi tunnused vastavad:

- 1) sordiregistrisse kantud sordi sordikirjelduses toodud tunnustele;
- 2) sordi registreerimise taotlusega esitatud sordikirjelduses toodud tunnustele;
- 3) sordi kaitse alla võtmise taotluses või sordi kaitse alla võtmise taotlusega esitatud sordikirjelduses toodud tunnustele või
- 4) tuntud sordina registreeritud sordi sordikirjelduses toodud tunnustele.

(7) Taotletava supereliit-emataime sort loetakse sordikirjelduses toodud tunnustele vastavaks, kui lõike 6 punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel on sordi registreerimiskatsete aruanne Põllumajandus- ja Toiduametile kättesaadav ja aruande hindamise tulemusena leiab Põllumajandus- ja Toiduamet, et sort on eristatav, ühtlik ja püsiv ning vastab sordikirjelduses toodud tunnustele.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(8) Taotletav supereliit-emataim peab olema vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I–III lisas asjaomase perekonna või taimeliigi kohta loetletud taimekahjustajatest.

(9) Põllumajandus- ja Toiduamet kontrollib visuaalselt lõikes 8 osutatud taimekahjustajate esinemist ning võtab kooskõlas Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 IV lisaga vajaduse korral proove, mida analüüsitakse Põllumajandus- ja Toiduameti ette nähtud laboratooriumis rahvusvaheliselt tunnustatud analüüsimeetodit kasutades.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(10) Kui taotletav supereliit-emataim on seemik, mis on kasvatatud sellise taime seemnest, mis on vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 II lisas loetletud viiruste, viroidide ja viirusetaoliste haiguste põhjustatud tunnustest, kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet visuaalselt üksnes asjaomase taimeperekonna või taimeliigi puhul õietolmuga levivate ja Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 II lisas loetletud viiruste, viroidide ja viirusetaoliste haiguste esinemist ja võtab nende esinemise tuvastamiseks proove laboratoorseks analüüsimiseks.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(11) Taotletavat supereliit-emataime tuleb taotluse menetlemise ajal säilitada hoones või rajatises kaitstuna taimekahjustajate eest, vältides tema saastumist õhu või muu saasteallika kaudu.

(12) Taotletavat supereliit-emataime säilitatakse eraldi muust taimest ja paljundus- või istutusmaterjalist kuni Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I–III lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud paljundus- või istutusmaterjali kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks võetud proovi analüüsimise tulemuste selgumiseni ja saastumiskahtluse lõppemiseni.

(13) Põllumajandus- ja Toiduamet teeb taotletava supereliit-emataime vastavuse lõigetes 8 ja 10–12 sätestatud nõuetele kindlaks kohapealse kontrolli käigus, arvestades taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks võetud proovi analüüsimise tulemusi.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(14) Põllumajandus- ja Toiduamet teeb emataime supereliit-emataimeks tunnistamise otsuse, kui taotletav supereliit-emataim vastab sordiehtsuse nõuetele, on vaba lõigetes 8 ja 10 osutatud taimekahjustajatest ning seda on säilitatud nõuetekohaselt.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 6. Supereliit-paljundusmaterjali tootmise nõuded

(1) Supereliit-paljundusmaterjali võib toota supereliit-emataimest vegetatiivse paljundamise või mikropaljundamise teel.

(2) Vegetatiivne paljundamine selle paragrahvi tähenduses on sama kategooria emataimede vegetatiivne tootmine.

(3) Supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali, mis kuulub sorti, mille registreerimiseks esitatud taotlust alles menetletakse, võib kuni sordi registreerimise otsuse tegemiseni kasutada üksnes eliitpaljundusmaterjali või sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali tootmiseks.

(4) Supereliit-paljundusmaterjali tootmisega tegelev tarnija vaatleb supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali nende kasvatamise ajal visuaalselt kahjustuse, värvimuutuse, armkoe või kuivamise esinemise tuvastamiseks. Eelnimetatud kahjustusega taime avastamise korral see taim kõrvaldatakse nõuetekohaste super-eliitemataimede ja nõuetekohase supereliit-paljundusmaterjali hulgast.

(5) Supereliit-emataime võib supereliit-paljundusmaterjali tootmiseks kasutada üksnes sellise aja jooksul, mis võimaldab tagada taotletava paljundusmaterjali liigi- ja sordiehtsuse ning liigi ja sordipuhtuse. Nimetatud aja kestuse arvutab supereliit-paljundusmaterjali tootmisega tegelev tarnija kasvatatava taime sordi püsivuse või taime kasvukeskkonna tingimuste ja mis tahes muude sordi püsivust mõjutavate tegurite alusel.

(6) Supereliit-emataime uuendamine selle paragrahvi tähenduses on emataime asendamine temast vegetatiivse paljundamise teel saadud emataimega.

(7) Supereliit-emataime võib uuendada Euroopa ja Vahemeremaade taimekaitseorganisatsiooni (edaspidi *EPPO*) protokollide või muu rahvusvaheliselt tunnustatud protokollide kohaselt.

(8) Supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali sordi vastavust sordikirjeldusele hinnatakse sertifitseerimise käigus pärast iga emataime uuendamist või sellest vegetatiivselt või mikropaljundamise teel paljundus- või istutusmaterjali tootmist.

(9) Supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali säilitatakse kogu tootmisprotsessi vältel hoones või rajatises kaitstuna taimekahjustajate eest, vältides nende saastumist õhu või muu saasteallika kaudu.

(10) Supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali paljundatakse ja kasvatatakse mullast eraldatuna mullavabas või steriliseeritud kasvusubstraadis, märgistatakse nende jälgitavuse tagamiseks asjakohaselt ning säilitatakse selliselt, et kogu tootmisprotsessi vältel oleks võimalik neid tuvastada.

(11) Supereliit-emataim ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjal, mis ei vasta sordikirjeldusele, ja nende sordita pookealus, mida ei ole säilitatud supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali säilitamiseks ette nähtud nõude kohaselt või mis ei vasta supereliit-emataime ja sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali kohta kehtestatud kvaliteedi nõuetele või mille tootmiseks kasutatav muld või kasvusubstraat ei vasta selle kohta kehtestatud nõudele, kõrvaldatakse nõuetekohaste supereliit-emataimede ning nõuetekohase supereliit-paljundusmaterjali hulgast.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(12) Lõike 11 kohaselt kõrvaldatud supereliit-emataime, sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse suhtes võetakse võimaluse korral kasutusele asjakohased meetmed, et tagada supereliit-emataime, sellest toodetud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse vastavus nende kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(13) Lõike 11 kohaselt kõrvaldatud supereliit-emataime, sellest toodetud supereliit-paljundusmaterjali ja nende sordita pookealust, mida ei ole võimalik asjakohaste meetmete kasutusele võtmisega viia supereliit-emataime, supereliit-paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse kohta kehtestatud nõuetega vastavusse, võib kasutada eliit-, sertifitseeritud või CAC-materjalina, kui need vastavad selles määruses asjaomaste kategooriate kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

§ 7. Eliitpaljundusmaterjali tootmise nõuded

(1) Eliitpaljundusmaterjali tootmiseks kasutatavat eliitemataime võib toota supereliit-paljundusmaterjalist või eliitemataimest vegetatiivse paljundamise või mikropaljundamise teel.

(2) Vegetatiivne paljundamine selle paragrahvi tähenduses on sama kategooria emataimede vegetatiivne tootmine.

(3) Eliitemataime uuendamine selle paragrahvi tähenduses on emataime asendamine temast vegetatiivse paljundamise teel saadud emataimega.

(4) Eliitpaljundusmaterjali tootmiseks kasutatavat eliitemataime võib toota Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 V lisas nimetatud asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta lubatud maksimaalne koguarv põlvkondi.

(5) Kui eliitemataime toodetakse eliitemataimest lõikes 4 osutatud põlvkondade jooksul, võib seejuures iga põlvkond, välja arvatud esimene, olla toodetud mis tahes eelmisest eliitemataime põlvkonnast. Erinevate põlvkondade paljundusmaterjali hoitakse põlvkondade kaupa eraldi selliselt, et oleks välistatud erinevate põlvkondade paljundusmaterjali omavaheline segunemine.

(6) Eliitemataime ja sellest toodetud paljundusmaterjali säilitatakse avamaal eraldatuna võimalikest saasteallikatest nagu teised taimed, masinad ja pookimisvahendid, arvestades paljundusmaterjali taimeliiki, asjaomases piirkonnas esinevaid taimekahjustajaid ja võimalikke riske.

(7) Eliitemataim ja sellest toodetud eliitpaljundusmaterjal, mis ei vasta sordikirjeldusele, ja nende sordita pookealus, mida ei ole säilitatud eliitemataime ja sellest toodetud eliitpaljundusmaterjali säilitamiseks ette nähtud nõude kohaselt või mis ei vasta eliitemataime ja sellest toodetud eliitpaljundusmaterjali kohta kehtestatud kvaliteedi nõuetele või mille tootmiseks kasutatav muld või kasvusubstraat ei vasta selle kohta kehtestatud nõudele, kõrvaldatakse nõuetekohaste eliitemataimede ning nõuetekohase eliitpaljundusmaterjali hulgast.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(8) Lõike 7 kohaselt kõrvaldatud eliitemataime, sellest toodetud eliitpaljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse suhtes võetakse võimaluse korral kasutusele asjakohased meetmed, et tagada eliitemataime, sellest toodetud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse vastavus nende kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(9) Lõike 7 kohaselt kõrvaldatud eliitemataime, sellest toodetud eliitpaljundusmaterjali ja nende sordita pookealust, mida ei ole võimalik asjakohaste meetmete kasutusele võtmisega viia eliitemataime, eliitpaljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse kohta kehtestatud nõuetega vastavusse, võib kasutada sertifitseeritud või CAC-materjalina, kui need vastavad selles määruuses asjaomaste kategooriate kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

§ 8. Sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali tootmine

(1) Sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali tootmiseks kasutatavat sertifitseeritud emataime võib toota supereliit-paljundusmaterjalist või eliitpaljundusmaterjalist.

(2) Sertifitseeritud emataim, sellest toodetud sertifitseeritud paljundusmaterjal, mis ei vasta sordikirjeldusele, ja nende sordita pookealus, mida ei ole säilitatud sertifitseeritud emataime ja sellest toodetud sertifitseeritud paljundusmaterjali säilitamiseks ette nähtud nõude kohaselt või mis ei vasta sertifitseeritud emataime ja sellest toodetud sertifitseeritud paljundusmaterjali kohta kehtestatud kvaliteedi nõuetele või mille tootmiseks kasutatav muld või kasvusubstraat ei vasta selle kohta kehtestatud nõudele, kõrvaldatakse nõuetekohaste sertifitseeritud emataimede ning nõuetekohase sertifitseeritud paljundusmaterjali hulgast.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(3) Lõike 2 kohaselt kõrvaldatud sertifitseeritud emataime, sellest toodetud sertifitseeritud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse suhtes võetakse võimaluse korral kasutusele asjakohased meetmed, et tagada sertifitseeritud emataime, sellest toodetud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse vastavus nende kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

(4) Lõike 2 kohaselt kõrvaldatud sertifitseeritud emataime, sellest toodetud sertifitseeritud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealust, mida ei ole võimalik asjakohaste meetmete kasutusele võtmisega viia sertifitseeritud emataime, sertifitseeritud paljundusmaterjali ja nende sordita pookealuse kohta kehtestatud nõuetega vastavusse, võib kasutada CAC-materjalina, kui need vastavad selles määruuses asjaomastele CAC-materjali kohta kehtestatud nõuetele.

[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

§ 9. Mullaproovi võtmine

(1) Mulla või kasvusubstraadi nõuetekohasus tehakse kindlaks mullast või kasvusubstraadist võetud proovi (edaspidi *mullaproov*) analüüsimise tulemuste alusel.

(2) Põllumajandus- ja Toiduamet võtab mulla või kasvusubstraadi nõuetekohasuse kontrollimiseks mullaproovi enne sertifitseeritava kategooria paljundus- ja istutusmaterjali tootmise alustamist.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(3) Mullaproovi ei ole vaja võtta, kui mullas või kasvusubstraadis kavatakse kasvatada Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 III lisas nimetatud taimeperekonna või taimeliigi paljundus- ja istutusmaterjali, mida ei ole kasutada kavatavas mullas või kasvusubstraadis kasvatatud vähemalt viis aastat enne aastat, millal nimetatud paljundus- ja istutusmaterjali kasvatada kavatakse, ning kui objektiivseid asjaolusid arvesse võttes puudub kahtlus, et kõnealusel mullas esineb asjaomaseid taimekahjustajaid.

(4) Mullaproovi ei ole vaja võtta sertifitseeritud istutusmaterjali tootmiseks kasutatavast mullast või kasvusubstraadist.

§ 10. CAC-materjali tootmise nõuded

(1) CAC-materjali võib toota CAC-materjali emataimest, mis on sordiehtne, mille sort on registreeritud, sordikaitse all või teises liikmesriigis nõuetekohaseks tunnustatud sordikirjeldusega ning mis on peaaegu vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.

(2) Tarnija võib toota CAC-materjali sordita pookealuseid, mis vastavad selle taimeliigi kirjeldusele ning on peaaegu vabad Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest.

(3) CAC-materjali või selle sordita pookealuse tootmisega tegelev tarnija vaatleb CAC-materjali ja selle sordita pookealuseid kasvatamise ajal visuaalselt kahjustuse, värvimuutuse, armkoe või kuivamise esinemise tuvastamiseks. Eelnimetatud kahjustusega taime avastamise korral see taim kõrvaldatakse nõuetekohase CAC-materjali või selle nõuetekohaste pookealuste hulga.

(4) Kui toodetud CAC-materjal või selle sordita pookealus ei vasta lõigetes 1–3 sätestatud asjakohastele nõuetele, kõrvaldab tarnija sellise CAC-materjali või selle sordita pookealuse nõuetekohase CAC-materjali või selle sordita nõuetekohaste pookealuste hulga või võtab kasutusele asjakohased meetmed, et tagada CAC-materjali või selle sordita pookealuse vastavus lõigetes 1–3 sätestatud nõuetele.

(5) CAC-materjal peab olema peaaegu vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud taimekahjustajatest. CAC-materjali kategooria paljundus- ja istutusmaterjal on taimekahjustajatest peaaegu vaba, kui tarnija teinud visuaalse vaatluse põhjal esineb taimekahjustajaid määralt, mis ei kahjusta paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti.

(6) Tarnija teeb CAC-materjali või selle sordita pookealuse visuaalseid vaatlusi, võtab proove Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemise tuvastamiseks Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 IV lisas kehtestatud nõuete kohaselt.

(6¹) Taimekaitseasutuse § 11 lõikes 1 nimetatud piirkonnas toodetud CAC-materjali puhul ei pea hindama komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta nimetatud kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemist.
[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]

(7) Krüosäilitatud CAC-materjalil ei pea hindama Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemist.
[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018]

§ 11. Paljundus- ja istutusmaterjali tootmine mikropaljundamise teel

Puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjali mikropaljundamise teel tootmise suhtes kohaldatakse põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määruses nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded” kehtestatud asjakohaseid nõudeid.

§ 12. Paljundus- ja istutusmaterjali tarnija enesekontrollisüsteem

(1) Paljundus- ja istutusmaterjali tootmisega tegelev tarnija:
1) määrab kindlaks tootmise kriitilised punktid ja nendes rakendatavad meetmed, dokumenteerib need ja tagab meetmete rakendamise (edaspidi *enesekontrollisüsteem*);
2) teeb visuaalseid vaatlusi paljundus- ja istutusmaterjalil taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks;
3) võtab vajaduse korral proove paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks EPPO protokollides asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta ettenähtud proovivõtmise meetodi kohaselt;
4) tagab tootmise käigus paljundus- või istutusmaterjali partiide eristatavuse selliselt, et oleks võimalik neid tuvastada.

(2) Tarnija määrab enesekontrollisüsteemi rakendamise ja täitmise eest vastutava isiku.

(3) Tarnija koostab lõike 1 punktis 1 sätestatud nõude täitmiseks enesekontrolliplaani, milles kirjeldab tulenevalt tootmismeetodist tootmise kriitilisi punkte ja nendes rakendatavaid meetmeid.

(4) Kriitiliste punktidenä käsitatakse eelkõige järgmisi tegevusi:
1) paljundusmaterjali toomine ettevõttesse ja tema kvaliteedi, sealhulgas taimetervisliku seisundi hindamine;
2) paljundusmaterjali külvamine või paljundamine, pikeerimine, istutamine või ümberistutamine;
3) paljundus- ja istutusmaterjali kasvatamine, arvestades kasutatavat tehnoloogiat;
4) paljundus- ja istutusmaterjali koristamine;
5) paljundus- ja istutusmaterjali visuaalsel vaatlemisel paljundus- ja istutusmaterjalil taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks meetmete rakendamine;
6) paljundus- ja istutusmaterjali töötlemine, pakendamine, ladustamine ja vedu.

(5) Enesekontrolliplaan peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:
1) ettevõtja nimi ja kontaktandmed;
2) enesekontrollisüsteemi rakendamise ja täitmise eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;
3) taimetervise registri registrikande number;
4) andmed paljundusmaterjali, sealhulgas selle ettevõttesse toomise aja ja päritolu kohta;
5) andmed toodetava paljundus- ja istutusmaterjali kohta taimeperekondade, taimeliikide, sortide, kategooriate ja partiide kaupa, sealhulgas paljundus- või istutusmaterjaliks toodetavate taimede arv ja asukoht tootmiseks kasutatava maatüki või hoone või rajatise täpsusega;
6) andmed ladustatud ja turustatud paljundus- ja istutusmaterjali kohta partiide kaupa;
7) andmed tehtud vaatluste, sealhulgas proovide võtmise ja nende tulemuste kohta;
8) ettevõttesse paljundus- ja istutusmaterjaliga taimekahjustaja sissetoomise vältimiseks ja leviku takistamiseks rakendatud meetmete ja tõrjabinõude kirjeldus ning nende rakendamise tulemused;
9) paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteeti vähendavast taimekahjustajast vabanemiseks rakendatud meetmete kirjeldus ja nende rakendamise tulemused, või andmed ohtlike taimekahjustajate poolt kahjustatud taimede hävitamise ja nende koguse kohta ning hävitamisviisi kirjeldus.

(6) Tarnija säilitab enesekontrolliplaani ja selle alusel dokumenteeritud andmeid taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 77 lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul.

(7) Üksnes paljundus- ja istutusmaterjali turustamisega tegelev tarnija koostab enesekontrolliplaani, milles kirjeldab lõike 4 punktis 6 nimetatud kriitilisi punkte ning mis sisaldab lõike 5 punktides 1–3 ning punktides 6 ja 7 loetletud andmeid.

(8) Lõike 5 punktis 8 sätestatud paljundus- ja istutusmaterjaliga sisse toodava taimekahjustaja leviku takistamiseks ettevõttes rakendatavate meetmete ja tõrjabinõude kirjelduses nähakse ette Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise tuvastamise korral viivitamata tehtavad taimekaitsetööd või kahjustatud taimede hävitamine.

(9) Taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks võetud proov analüüsitakse akrediteeritud laboratooriumis.

§ 13. Sertifitseerimise kord

(1) Põllumajandus- ja Toiduamet sertifitseerib puuvilja- ja marjakultuuri supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali rahvusvaheliselt kehtestatud nõuete kohaselt.
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(2) Puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali sertifitseerimiseks hinnatakse nende põlvnemist, liigi- ja sordiehtsust ning -puhtust, kvaliteeti ning taimekahjustajate esinemist ning korraldatakse analüüsimine taimekahjustajate määramiseks ning paljundus- ja istutusmaterjali kvaliteedinõuetele vastavuse kindlakstegemiseks.

(3) Tarnija esitab puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali sertifitseerimise taotluse Põllumajandus- ja Toiduametile 1. märtsiks. Taotlusele lisatakse järgmised andmed ja dokumendid:
[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

1) põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantud põllumajandusmaa kohta, mida isikul on õigus kasutada, põllumassiivi tunnus ja põllu number, andmed pindala kohta 0,01 hektari täpsusega ning andmed toodetava paljundus- ning istutusmaterjali taimeperekonna, taimeliigi, sordi ja kategooria kohta;

2) põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kandmata põllumajandusmaa ja muu maa kohta, mida isikul on õigus kasutada, katastritunnus maakatastris ja põllu number, andmed pindala kohta 0,01 hektari täpsusega ning; andmed toodetava paljundus- ja istutusmaterjali taimeperekonna, taimeliigi, sordi ja kategooria kohta;

3) hoone või rajatise kasutamise korral selle kasutuskava, andmed toodetava paljundus- ja istutusmaterjali taimeperekonna, taimeliigi, sordi ja kategooria kohta;

4) supereliit-, eliit- või sertifitseeritud emataime etikett või selle koopia nende olemasolu korral.

(4) Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud emataim ning paljundus- ja istutusmaterjal vastavad sordikirjeldusele, kui sordi tunnused vastavad:

1) sordiregistrisse kantud sordi sordikirjelduses toodud tunnustele;

2) teises liikmesriigis registreeritud sordi sordikirjelduses toodud tunnustele;

3) sordikaitse all oleva sordi või sordi kaitse alla võtmise taotlusega esitatud sordikirjelduses toodud tunnustele või

4) tuntud sordina registreeritud sordi sordikirjelduses toodud tunnustele.

(5) Kui supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud emataime vastavust sordikirjeldusele on võimalik kindlaks teha üksnes vilju andva taime sordi tunnuste põhjal, siis tehakse sordi tunnused kindlaks supereliit-emataimest paljundatud ning teistest supereliit-emataimedest ja muust supereliit-paljundusmaterjalist eraldi hoitava vilju andva taime viljade põhjal viljumise perioodil, arvestades taimeliigile omaseid kasvutingimusi.

(6) Vilju andev taim selle määruse tähenduses on emataimest paljundatud taim, mida kasvatatakse viljade tootmiseks, et teha kindlaks emataime sordiehtsus.

(7) Põllumajandus- ja Toiduamet kontrollib taimekahjustajate esinemist visuaalselt kohapeal ning võtab kooskõlas Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 IV lisaga vajaduse korral proove, mida analüüsitakse akrediteeritud laboratooriumis rahvusvaheliselt tunnustatud analüüsimeetodeid kasutades. [RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(8) Proovi võtmisel ja analüüsimisel võetakse arvesse kliimatingimusi, taime kasvutingimusi ja taime puhul asjakohaste taimekahjustajate bioloogiat.

(9) Põllumajandus- ja Toiduamet teeb sertifitseerimise nõuetele vastava puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali partii kohta sertifitseerimise otsuse, arvestades põldtunnustamise tulemusi ja taimekahjustaja esinemise tuvastamiseks võetud proovi laboratoorse analüüsimise tulemusi, ning väljastab isiku taotluse alusel etiketid või määrab trükkida lubatud etikettide arvu. [RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 14. Puuvilja- ja marjakultuuri tuntud sordi sordikirjelduse nõuetekohaseks tunnistamine

[Kehtetu - RT I, 26.03.2019, 1- jõust. 01.04.2019]

3¹. peatükk

Puuvilja- ja marjakultuuri tuntud sordi sordikirjelduse nõuded

[RT I, 21.12.2024, 3- jõust. 01.01.2025]

§ 14¹. Puuvilja- ja marjakultuuri tuntud sordi sordikirjelduse nõuded

(1) Tarnija koostab lisas 2 „Puuvilja- ja marjakultuuride tuntud sortide tunnused sordikirjelduses“ loetletud sorditunnuste alusel sordikirjelduse enda toodetava ja turustatava puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjali nende tuntud sortide kohta, mis ei ole registreeritud ega sordikaitse alla võetud ning mille kohta ei ole esitatud registreerimise või sordikaitse alla võtmise taotlust Eestis ega mõnes teises liikmesriigis.

(2) Tarnija esitab Põllumajandus- ja Toiduametile puuvilja- ja marjakultuuri tuntud sordi sordikirjelduse nõuetekohaseks tunnistamiseks ja selle sordi säilitajaks saamiseks enda koostatud sordikirjelduse ning taotluse, millele märgib vähemalt järgmised andmed:

1) tarnija nimi;

2) sordi säilitaja nimi;

3) sordinimi koos selle üldtuntud sünonüümidega.

(3) Põllumajandus- ja Toiduamet hindab sordikirjelduse vastavust lisas 2 loetletud sorditunnustele.

(4) Põllumajandus- ja Toiduamet jätab sordikirjelduse nõuetekohaseks tunnistamata, kui:

- 1) sort on registreeritud Eestis või mõnes teises liikmesriigis;
 - 2) sordi kohta on esitatud registreerimise taotlus Eestis või mõnes teises liikmesriigis;
 - 3) sordikirjeldus on tunnistatud nõuetekohaseks mõnes teises liikmesriigis;
 - 4) sordikirjelduses ei ole esitatud lisas 2 nõutud andmeid.
- [RT I, 21.12.2024, 3- jõust. 01.01.2025]

4. peatükk

Paljundus- ja istutusmaterjali märgistamine ja turustamine

§ 15. Paljundus- ja istutusmaterjali märgistamise nõuded

(1) Paljundus- ja istutusmaterjal märgistatakse nõuetekohase etiketiga, mis kinnitatakse Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalve all paljundus- või istutusmaterjalina turustatavale taimele, taimeosale või neid sisaldavale pakendile, kimbule või konteinerile või paljundus- või istutusmaterjali partiile.

[RT I, 04.11.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(2) Vähemalt üheaastane istutusmaterjal märgistatakse taime kaupa avamaal. Avamaalt eemaldatud istutusmaterjali märgistamisel hoitakse kuni iga taime märgistamiseni ühe partii moodustavad taimed teisest partiist eraldatuna.

(3) Tarnija võib lisaks lõikes 1 nimetatud etiketile koostada saatedokumendi partiile, mis koosneb eri sorti või liiki supereliit-, eliit- või sertifitseeritud kategooria paljundus- või istutusmaterjalist, kuid mida turustatakse koos.

(4) Lõikes 3 nimetatud saatedokument peab:

- 1) sisaldama etiketile märgitavat teavet;
- 2) olema esitatud vähemalt kahes eksemplaris, millest üks jääb tarnijale ja teine saajale;
- 3) olema paljundus- või istutusmaterjaliga kaasas tarnija asukohast saaja asukohani;
- 4) sisaldama saaja nime ja aadressi;
- 5) sisaldama väljaandmise kuupäeva;
- 6) olema koostatud vähemalt ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles;
- 7) sisaldama vajaduse korral lisateavet partii kohta.

(5) Kui saatedokumendil märgitud andmed erinevad etiketil märgitud andmetest, siis loetakse õigeks etiketil märgitud andmed.

(6) Tarnija dokument lisatakse edasi kasvatamiseks, paljundamiseks või tootmisistanduse rajamiseks turustatavale CAC-materjali kategooria paljundus- ja istutusmaterjali partiile.

(7) Tarnija varustab lõppkasutajale jaemüügi korras turustatava CAC-materjali partii või istutusmaterjali tootekirjeldusega, millele märgib istutusmaterjali taimeliigi nimi eesti ja ladina keeles, sordinimi, päritolumaa ja tarnija nimi.

[RT I, 03.07.2020, 7- jõust. 06.07.2020]

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu rakendusmääruse (EL) 2019/2072 IV lisa J-osas nimetatud puuvilja- ja marjakultuuride paljundus- ja istutusmaterjali partii või müügipakend varustatakse turustamisel taimepassiga.

[RT I, 03.07.2020, 7- jõust. 06.07.2020]

(9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu rakendusmääruse (EL) 2019/2072 XIII lisa punktis 11 nimetatud puuviljakultuuri seemne partii või müügipakend varustatakse turustamisel taimepassiga.

[RT I, 03.07.2020, 7- jõust. 06.07.2020]

(10) Lõikeid 8 ja 9 ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4–104), artiklis 81 sätestatud juhul.

[RT I, 03.07.2020, 7- jõust. 06.07.2020]

§ 16. Etiketi ja tarnija dokumendi vormi nõuded

(1) Paljundus- ja istutusmaterjali supereliit-kategooria etikett on valget värvi violetse diagonaalse triibuga, eliitkategooria etikett on valget värvi ja sertifitseeritud kategooria etikett on sinist värvi.

(2) Kasutatav etiketi materjal peab olema rebenematu ning etiketile trükitud kirjed peavad olema kustumatud.

(3) Tarnija dokument peab olema ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles, kergesti nähtav ja loetav ning sellele trükitud kirjed peavad olema kustumatud.

(4) Tarnija dokument peab olema kollast värvi, kui see kinnitatakse CAC-materjali paljundus- või istutusmaterjalina turustatava taime või taimeosa külge.

[RT I, 19.03.2020, 7- jõust. 01.04.2020]

§ 17. Etiketile ja tarnija dokumendile märgitavad andmed

(1) Supereliit-, eliit- või sertifitseeritud kategooria paljundus- või istutusmaterjali etiketile märgitakse järgmised andmed:

- 1) sõnad „EL nõuded ja standardid”;
- 2) etiketi väljastanud liikmesriigi nimi või selle lühend;
- 3) pädeva asutuse nimi või selle lühend;
- 4) tarnija taimetervise registri registrikande number ja tarnija nimi;
- 5) partii number või muu partiid identifitseeriv tunnus;
- 6) paljundus- või istutusmaterjali liigi nimi eesti ja ladina keeles;
- 7) paljundus- ja istutusmaterjali kategooria, eliitkategooria materjali puhul ka põlvkonna number;
- 8) puuvilja- ja marjakultuuri sordinimi või klooni nimi;
- 9) pookealuse puhul pookealuse sordinimi või pookealuse taimeliigi nimi eesti keeles, või liikidevahelise hübriidi nimi;
- 10) poogitud istutusmaterjali puhul nii pookealuse kui ka poogendi sordinimi, taimeliigi nimi või liikidevahelise hübriidi nimi eesti keeles;
- 11) vajaduse korral sõnad „tuntud sort”;
- 12) partii moodustavate taimede arv;
- 13) tootjariigi nimi või selle lühend, kui tegemist on teises liikmesriigis märgistatud paljundus- ja istutusmaterjaliga;
- 14) etiketi väljastamise aasta;
- 15) algse etiketi väljastamise aasta, kui algne etikett on asendatud teise etiketiga.

(2) CAC-materjali kategooria paljundus- ja istutusmaterjali tarnija dokumendile märgitakse järgmised andmed:

- 1) sõnad „EL nõuded ja standardid”;
 - 2) liikmesriigi nimi või selle lühend;
 - 3) pädeva asutuse nimi või selle lühend;
 - 4) tarnija taimetervise registri registrikande number ja tarnija nimi;
 - 5) partii number või muu partiid identifitseeriv tunnus;
 - 6) tarnija dokumendi väljastamise kuupäev;
 - 7) paljundus- või istutusmaterjali liigi nimi eesti ja ladina keeles;
 - 8) puuvilja- ja marjakultuuri sordinimi või klooni nimi;
 - 8¹) puuvilja- ja marjakultuuri puhul, mille sordi registreerimiseks, sordilehte võtmiseks või kaitse alla võtmiseks esitatud taotlus on menetlemisel, sõnad „sordinime ettepanek” ja „taotlus menetlemisel”;
- [RT I, 19.03.2020, 7- jõust. 01.04.2020]
- 9) pookealuse puhul pookealuse sordinimi või pookealuse taimeliigi nimi eesti keeles, või liikidevahelise hübriidi nimi;
 - 10) poogitud istutusmaterjali puhul esitatakse nii pookealuse kui ka poogendi sordinimi, taimeliigi nimi või liikidevahelise hübriidi nimi eesti keeles;
 - 11) partii moodustavate taimede arv;
 - 12) sõnad „CAC-materjal”;
 - 13) imporditud paljundus- ja istutusmaterjali puhul tootjariigi nimi.

(3) Mikropaljundatud paljundus- ja istutusmaterjali puhul märgitakse tarnija dokumendile või tootekirjeldusele sõna „mikropaljundus”.

(4) Turustatava geneetiliselt muundatud paljundus- või istutusmaterjali märgistusel või dokumendil peab olema mäрге selle kohta, et sort on geneetiliselt muundatud, ning andmed selles sisalduvate geneetiliselt muundatud organismide kohta.

§ 18. Paljundus- ja istutusmaterjali turustamise nõuded

(1) Turustada võib §-s 3 sätestatud paljundus- ja istutusmaterjali kategooriasse kuuluvat paljundus- ja istutusmaterjali, mis on selgelt märgistatud. Paljundus- ja istutusmaterjali turustamise korral on nõutud dokumentidel märgitud turustatava paljundus- ja istutusmaterjali sordinimi. Sordita pookealuse puhul on dokumentidel märgitud asjaomase liigi või liikidevahelise hübriidi nimi.

(2) Turustatava paljundus- ja istutusmaterjali sort on:

- 1) sordikaitse all;
 - 2) registreeritud või
 - 3) tuntud taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 11 lõike 2¹tähenduses.
- [RT I, 26.03.2019, 1- jõust. 01.04.2019]

(3) Turustatavasse partiisse kuuluv paljundus- ja istutusmaterjal on liigi- ja sordiehtne, vastab § 4 lõikes 4 ja § 10 lõikes 1 sätestatud kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise nõuetele, on normaalselt arenenud, külma-, põua-, mehhaaniliste ja muude kahjustusteta ning närtsimistunnusteta, hästi juurdunud ja terve juurestikuga, paljasjuursena turustamise korral puhkeseisundis ning varustatud nõuetekohase dokumendiga.

(4) Kui turustatava supereliit-, eliit- või sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali partii koosneb erinevasse sorti või erinevasse liiki kuuluvatest taimedest või taimeosadest, näiteks pitseeritud pakendis või pitseeritud konteineris või pitseeritud kimbus, siis peavad ühte sorti ühte liiki ja ühte kategooriasse kuuluvad taimed või taimeosad olema pitseeritud pakendis või pitseeritud konteineris või pitseeritud kimbus sordi, liigi või kategooria kaupa.

(5) Pitseeritud sulgemine selle määruse tähenduses on viis, mille tulemusel ei ole võimalik pakendit või konteinerit avada ilma sulgemisvahendit ja kimbu puhul sidumisvahendit rikkumata.

(6) Geneetiliselt muundatud puuvilja- ja marjakultuuri võib turustada, kui selle sort on registreeritud ja kui selles sisalduva geneetiliselt muundatud organismi kohta on väljastatud turustamisluba või turuleviimise luba.

(7) Liikidesse *Citrus L.*, *Fortunella Swingle* ja *Poncirus Raf.* kuuluv CAC-materjali kategooria turustatav paljundus- ja istutusmaterjal:

1) pärineb kindlaks tehtud paljundusmaterjalist, millel ei ole visuaalse vaatluse tulemusena tuvastatud Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 I ja II lisas loetletud kvaliteeti vähendava taimekahjustaja esinemise tunnuseid ning mida on asjakohast meetod kasutades laboratoorselt analüüsitud ja mis on tunnistatud eespool osutatud taimekahjustajatest peaaegu vabaks;

2) on viimase kasvuperioodi jooksul tehtud hindamise tulemusena tunnistatud Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 II lisas loetletud taimekahjustajatest peaaegu vabaks;

3) on pookimise korral poogitud pookealusele, mis ei ole vastuvõtlik viroididele.

(8) Turustatava CAC-materjali kategooria paljundus- ja istutusmaterjali liigi- ja sordiehtsuse ning liigi- ja sordipuhituse eest vastutab tarnija.

(9) Sordi registreerimiseks esitatud taotluse menetlemise ajal toodetud asjaomase sordi eliit- või sertifitseeritud paljundus- ja istutusmaterjali ei ole lubatud taotluse menetlemise ajal turustada.

(10) Kui erineva päritoluga paljundus- ja istutusmaterjal on pakendamise, ladustamise, veo või muu toimingu käigus kokku pandud või segatud, säilitab tarnija andmeid partii koostise ja selle osade päritolu kohta.

4¹. peatükk

MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKU HETEROGEENSE PALJUNDUS- JA ISTUTUSMATERJALI TOOTMINE JA TURUSTAMINE

[RT I, 16.12.2021, 1- jõust. 01.01.2022]

§ 18¹. Mahepõllumajandusliku heterogeense paljundus- ja istutusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded

Mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali tootmisel ja turustamisel järgitakse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/1189, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/848 seoses teatavate perekondade ja liikide mahepõllumajanduslikust heterogeensest materjalist koosneva taimse paljundusmaterjali tootmise ja turustamisega (ELT L 258, 20.07.2021, lk 18–27), nõudeid.
[RT I, 16.12.2021, 1- jõust. 01.01.2022]

5. peatükk

Lõppsätted

§ 19. Rakendussäte

(1) Paragrahvis 14 sätestatud kohaldatakse taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 136¹ lõike 1 kohaselt kuni 31. detsembrini 2018.

(2) Määruse lisa kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2018.

(3) Enne 2017. aasta 1. jaanuari kehtinud nõuete kohaselt toodetud puuvilja- ja marjakultuuri paljundus- ja istutusmaterjali, mis on sertifitseeritud või mis vastab CAC-materjali kohta kehtestatud nõuetele, võib turustada kuni 2029. aasta 31. detsembrini. Sellise paljundus- ja istutusmaterjali turustamise korral viidatakse etiketil ning § 17 lõigetes 1 ja 2 nimetatud dokumendil Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 artiklile 32.
[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]

(4) Põllumajandus- ja Toiduameti veebilehel avaldatud sordiregistris kuni 31. detsembrini 2016 registreeritud puuvilja- ja marjakultuuri sort loetakse alates 2017. aasta 1. jaanuarist järgnevatks 30 aastaks puuvilja- ja marjakultuuride sordilehes olevaks sordiks.
[RT I, 24.05.2023, 1- jõust. 30.06.2023]

(5) Enne 2020. aasta 1. aprilli kehtinud nõuete kohase tarnija dokumendiga varustatud CAC-materjali paljundus- või istutusmaterjalina turustatavat taime või taimeosa võib turustada kuni 2021. aasta 30. juunini. Sellisel juhul viidatakse nimetatud tarnija dokumendil Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2019/1813 artiklile 3.
[RT I, 19.03.2020, 7- jõust. 01.04.2020]

§ 20. Määruse kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 21. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2017. a.

¹Nõukogu direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta (ELT L 267, 08.10.2008, lk 8–22);
Euroopa Komisjoni rakendusdirektiiv 2014/96/EL direktiivi 2008/90/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate, puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude märgistamise, pitseerimise ja pakkimise nõuete kohta (ELT L 298, 16.10.2014, lk 12–15), muudetud direktiiviga 2019/1813/EL (ELT L 278, 30.10.2019, lk 7–9);
Euroopa Komisjoni rakendusdirektiiv 2014/97/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ tarnijate ja sortide registreerimise ning ühise sortide nimekirja osas (ELT L 298, 16.10.2014, lk 16–21);
Euroopa Komisjoni rakendusdirektiiv 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, tarnijate suhtes kehtivate erinõuetega ning ametlikku inspekteerimist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 298, 16.10.2014, lk 22–61), muudetud direktiiviga 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77), (EL) 2022/2438 (ELT L 319, 13.12.2022, lk 54–65), (EL) 2025/145 (ELT L, 2025/145, 30.01.2025).
[RT I, 27.05.2025, 4- jõust. 31.07.2025]

Lisa Puuvilja- ja marjakultuuride tuntud sortide tunnused
[RT I, 20.06.2018, 3- jõust. 23.06.2018, kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2018]

Lisa 2 Puuvilja- ja marjakultuuride tuntud sortide tunnused sordikirjelduses
[RT I, 21.12.2024, 3- jõust. 01.01.2025]